

РЕШЕНИЕ

№ 4

гр. Пловдив , 08.06.2021 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АПЕЛАТИВЕН СЪД – ПЛОВДИВ, 1-ВИ ГРАЖДАНСКИ СЪСТАВ в
публично заседание на десети май, през две хиляди двадесет и първа година в
следния състав:

Председател: Галина Гр. Арнаудова
Членове: Елена Р. Арнаучкова
Румяна Ив. Панайотова

при участието на секретаря Стефка Огнян. Тошева
в присъствието на прокурора Добринка Любомирова Калчева (АП-Пловдив)
като разгледа докладваното от Галина Гр. Арнаудова Въззивно гражданско
дело № 20215000500199 по описа за 2021 година

за да се произнесе, взе предвид следното:

Производството е по реда на чл. 258 и сл. от ГПК.

Постъпила е въззивна жалба от С. В. АЛ. против решение № 260242/15.10.2020 г., постановено по гр.д. № 728/2020 г. по описа на Пловдивския окръжен съд – IV гр.с. Жалбоподателят твърди, че обжалваното решение е необосновано и неправилно поради нарушение на процесуалните правила и материалния закон, както и поради несъобразяване и противоречие със стандартите на ЕКПЧОС и установената практика на ЕСПЧ по изложените в жалбата съображения, като моли то да бъде отменено и да бъде постановено друго, с което да бъдат уважени предявените иски. Претендира разноски.

Въззиваемият ПРБ не е взел становище по жалбата.

ПРБ в качеството си на страна по чл. 10, ал. 1 от ЗОДОВ счита, че въззивната жалба е изцяло неоснователна и като такава моли съда да я остави

без уважение и да потвърди първоинстанционното решение като правилно, обосновано и законосъобразно.

Съдът, след като взе предвид събраните по делото доказателства поотделно и в тяхната съвкупност, приема за установено следното:

Съдът намира, че жалбата е подадена в срок, изпълнени са и останалите законови изисквания по отношение на нея и същата като ДОПУСТИМА следва да бъде разгледана по същество.

Първоинстанционният съд е бил сезиран с предявените от С. В. М., впоследствие променил имената си на С. В. АЛ., против ПРБ обективно съединени иски по чл. 26 от ЗОДОВ и по 86, ал. 1 от ЗЗД. Ищецът твърди, че е един от потърпевшите от прилаганата насилствена асимилация над етническите турци от страна на тоталитарния режим при тъй наречения В. п., при който той бил уволнен като учител и се наложило да започне работа в оловно-цинковия завод в града при условия, опасни за здравето му, населените места в родния му край били принудително окупирани за подмяна на имената на населението в тях, положението го шокирало, той бил задържан и затворен в мръсна, студена и тъмна килия в следствения арест, срещу него се водело разследване, бил подложен на унижения, психическо насилие и многобройни разпити, впоследствие бил лишен от свобода в Б. за около година и 3 месеца, без да бъде осъден, където бил принуден да работи тежък физически труд, след това му била наложена принудителна административна мярка „Принудително установяване в друго населено място“ в с. Г., където останал 2 години и 2 месеца, а след завръщането си в К. бил изгонен в Т., където се установил да живее. Там разбрал, че започнало разследване на извършени престъпления по време на В. п. за което било образувано сл.д. № 1/1991 г. по описа на П.ВС., впоследствие преобразувано в сл.д. № 780-II/1998 г. по описа на ВОПС и в ДП № **** г. по описа на ВОПС, по което дело бил разпитван като свидетел и му били разяснени правата на пострадало лице, той и други пострадали, живеещи в Т., се обединили в Сдружение „ЗспксБ“, имащо за цел да подпомага усилията на членовете си да търси отговорност от виновниците за упражнената спрямо тях репресия, чрез което търсил информация за развитието на делото. Въпреки че на 11.01.2012 г. 41-рото Народно събрание приело декларация, с

която се осъждал опитът за насилствена асимилация на българските мюсюлмани и се призовавало българското правосъдие и Главният прокурор на Република България да направят необходимото за приключване на делото срещу виновниците за В. п. повече от 29 години след образуването на досъдебното производство няма напредък по него, като той и други пострадали подавали молби за ускоряване на производството, но без резултат. Твърди, че вследствие на продължилото над 29 години досъдебно производство бил лишен от възможността да потърси справедливо репарирание на причинените му имуществени и неимуществени вреди от престъпното деяние като граждански ищец, тъй като това можел да направи едва в съдебното производство, до което не се стигнало поради бездействието на прокуратурата, като единственият все още жив обвиняем се позовал на това, че е изтекла давността и е поискал прекратяване на наказателното производство, а това ще попречи виновниците да бъдат привлечени към отговорност. В резултат на прекомерната продължителност на досъдебното производство било нарушено правото му по чл. 6, § 1 от КЗПЧОС за разглеждане на делото в разумен срок, което му причинило неимуществени вреди, изразяващи се в притеснения, очакване и безпокойство за резултата от делото, фрустрация от бавенето му, тревоги и страх, че същото се води формално, разочарование и загуба на доверие в институциите, правосъдието и справедливостта, засилило се усещането му за липса на справедливост, изпитвал разочарование от това, че толкова време нямало напредък по делото, въпреки декларираната от различни институции готовност за съдействие за приключването му, изпитвал страх, че забавянето ще позволи на обвиняемите да се измъкнат от правосъдието и да останат ненаказани за деянията си, очакванията му за възмездие за погазените му права и достойнство останали излъгани и неоправдани, чувствал се безсилен и безпомощен, че наказателното производство не може да приключи. Доколкото от бездействието на ответника и неприключване на сл.д. № 1/1991 г. по описа на П.ВС., впоследствие преобразувано в сл.д. № 780-II/1998 г. по описа на ВОПС и в ДП № **** г. по описа на ВОПС, в разумен срок съгласно чл. 6, § 1 от КЗПЧОС за периода от 1991 г. до 2020 г. са му нанесени гореописаните неимуществени вреди, ищецът моли съда да осъди ответника да му заплати обезщетение в размер на 120 000 лв., ведно със законната лихва върху сумата, считано от 28.04.2017 г. до окончателното ѝ изплащане. Претендира

разноски.

Ответникът ПРБ оспорва исквете по основание и размер и моли съда да ги отхвърли, тъй като от събраните по делото доказателства не се установяват действително претърпени от ищеца вреди като пряк резултат от воденото наказателно производство, по което той е пострадал, голяма част от претендираните вреди могат да бъдат репарирани по реда на Закона за политическата и гражданска реабилитация на репресирани лица, а забавянето на досъдебното производство е оправдано с оглед огромната му фактическа и правна сложност и обективните пречки за приключването му, за които той не е отговорен, като размерът на претендираното обезщетение е завишен и не отговаря на чл. 52 от ЗЗД, принципите на справедливостта, твърдените вреди, икономическия стандарт в страната и на практиката на съдилищата в аналогични случаи.

С обжалваното решение е отхвърлен предявеният от С. М. против ПРБ иск по чл. 26, ал. 1 от ЗОДОВ за сумата 120 000 лв. като обезщетение за неимуществени вреди от нарушаване на правото на разглеждане на сл.д. № 1/1991 г. по описа на П.ВС., преобразувано в сл.д. № II-048/ 1999 г. по описа на ВОПС, в разумен срок, ведно със законната лихва върху сумата, считано от 28.04.2017 г. до окончателното ѝ изплащане.

Решението е обжалвано от ищеца изцяло и като такова е предмет на въззивното производство.

С решение № 260294/01.03.2021 г., постановено по същото гражданско дело, е допусната поправка на очевидна фактическа грешка в решение № 260242/15.10.2020 г., постановено по по гр.д. № 728/2020 г. по описа на Пловдивския окръжен съд – IV гр.с., в частта му, в която са посочени собственото име, бащиното име и фамилното име на ищеца, като същите вместо С. В. М. да се четат съответно С. В. АЛ..

По иска по чл. 26 от ЗОДОВ за присъждане на обезщетение за неимуществени вреди:

Съгласно посочената разпоредба Държавата отговаря за вредите, причинени на граждани и на юридически лица от нарушение на правото на

разглеждане и решаване на делото в разумен срок съгласно чл. 6, § 1 от Конвенцията.

Самата Конвенция за защита на правата на човека и основните свободи /КЗПЧОС/ закрепва правото на справедлив и публичен съдебен процес и разглеждане на делата, образувани при упражняване на гражданските права на лицата, или при наказателно обвинение срещу тях, в разумен срок от независим и безпристрастен съд, като тя е ратифицирана със закон на 31.07.1992 г., в сила от 7.09.1992 г., и е част от вътрешното ни право /чл. 5, ал. 4 от Конституцията на Република България/.

На база на граматическото и логическото тълкуване на посочените правни норми може да се направи извод, че чрез този иск се цели да бъде защитено субективното право на пострадащото лице и да бъдат репарирани причинените му вреди от нарушение на правото му за разглеждане и решаване на делото му в разумен срок, независимо от вида на делото и от неговия изход, като този иск могат да предявят както страните в гражданско или наказателно производство, така и всички други лица, чиято правна сфера е накърнена пряко от съответното производство. Съдът намира, че от твърденията на ищеца, които не се оспорват от ответника, за проведени спрямо него насилствени незаконни действия през периода 1985 г. – 1988 г., може да се изведе извод за правото на А. да търси обезщетение за причинени му вреди от неразумната продължителност на наказателното производство поради нарушение на правото на разглеждане и решаване на делото в разумен срок съгласно чл. 6, § 1 от КЗПЧОС.

Между страните не са спорни основните твърдени от ищеца фактически обстоятелства, а те се установяват и от приетите по делото писмени доказателства, а именно:

Ищецът е роден на 27.04.1947 г., в регистъра на ражданията на Н. о. за 1947 г. е записан като момиче, по делото е установено, че имената С. В. М., С.В.а А. и С.В. М. са имена на едно и също лице, като той е турски гражданин и носи имената С. О., а в България е известен и с имената С. В. АЛ., които имена чрез промяната им от С. В. М. са признати с влязло в сила решение № 330/13.08.2020 г. по гр.д. № 563/2020 г. по описа на Асеновградския районен съд.

През периода 17.09.1968 г. – 01.09.1982 г. С. М. е работил като учител, а през периода 17.09.1983 г. – 29.12.1984 г. – като разливчик в цинково производство и като апаратчик в ОЦК – К..

От 25.02.1985 г. М. е въдворен в Б. за това, че се е противопоставял на мероприятията по възстановяване на имената на насилствено помохамеданчените в миналото българи, подстрекаване на населението от района към организирана съпротива, притежание на литература с националистическо съдържание, подтикване на другите да пишат анонимни оплаквания до ОК на БКП и даване на напътствия лично да ходят да се оплакват на първия секретар, след което със заповед от 19.03.1986 г. принудително е заселен в с. Г., М. окръг без право да обжалва заповедта, където престоява до 16.06.1988 г.

Впрочем фактът, че ищецът е бил изпратен на остров Б. се признава и в обвинителните актове от 09.07.1993 г. и от 19.12.1997 г.

С постановление от 31.01.1991 г. на прокурор при П.ВС. е образувано досъдебно производство - сл.д. № 1/1991 г. за престъпления по чл. 162, ал. 1 от НК във вр. с чл. 20, ал. 2 от НК във вр. с чл. 26, ал. 1 от НК, по което са повдигнати обвинения на Д.И.С., П.П.К., Г.И.А, П.Т.М. и Т. Х. Ж., като в хода на разследването по отношение на част от обвиняемите наказателното производство е прекратено, а на обвиняемите Д. С., Т. Ж. и Г. А. са повдигнати обвинения по чл. 387, ал. 2 от НК във вр. с чл. 20, ал. 2 от НК и чл. 26 от НК.

На 09.07.1993 г. е изготвен обвинителен акт, с който Д. С., Т. Ж. и Г. А. са обвинени в това, че през периода 08.05.1984 г. – 15.12.1988 г. в гр. С. обвиняемият С., умишлено подбуден при условията на продължавано престъпление от действащите в съучастие обвиняеми Ж. и А. в качеството си на военно длъжностно лице – министър на вътрешните работи, при условията на продължавано престъпление умишлено злоупотребил и превишил властта си съгласно чл. 8, чл. 9, чл. 45, чл. 7, чл. 48, ал. 2, чл. 53, ал. 1, чл. 94, ал. 8, чл. 106 от Конституцията на НРБ и чл. 1, чл. 3, чл. 10, чл. 12, чл. 17, чл. 23, чл. 39, чл. 40, чл. 41, чл. 43 и чл. 47 от Закона за народната милиция, както и Заповед I-6/1985 г., Окръжно I-28/1985 г., Окръжно I-196/1985 г, Заповед I-476/1986 г., Указание I-16/1987 г., Заповед I-1094/ 1987 г., Заповед Iв-16/1988

г. и дал указания при провеждани оперативки, съвещания на ръководния състав на МВР и изказвания пред форуми на членове на БКП, с които възложил на подчинените му служители от Министерството на вътрешните работи несвойствени и нерегламентирани по надлежния ред функции и задачи, преподчинил длъжностни лица от МВР на граждански лица от апарата на БКП, незаемащи длъжности в държавния апарат, въвел фактическо извънредно положение на части от територията на страната, разпоредил задържане на български граждани без правно основание, от които деяния настъпили вредни последици, изразяващи се в противозаконно задържане на български граждани в местата за изтърпяване на наказание „Лишаване от свобода“, противозаконно ограничаване правата на български граждани на свободно предвижване в и между населените места на страната, право на свободни контакти, право на лична свобода и неприкосновеност, право на ползуване на свой език, което е престъпление по чл. 387, ал. 2 от НК във вр. с ал. 1, чл. 26, ал. 1 от НК и чл. 20 от НК за обвиняемия С. и престъпление по чл. 387, ал. 2 от НК във вр. с ал. 1, чл. 26, ал. 1 от НК и чл. 20, ал. 3 от НК за обвиняемите Ж. и А..

Този обвинителен акт е внесен във Върховния съд, но с разпореждане на заместник-председателя на ВС и председател на военна колегия, постановено по н.о.х.д. № 1/1994 г. по описа на Върховния съд – военна колегия, съдебното производство е прекратено поради допуснати процесуални нарушения и делото е върнато за доразследване на П.ВС. и за отстраняване на констатираните нередовности.

Изготвен е нов обвинителен акт против същите обвиняеми за същите престъпления, внесен на 19.12.1997 г. във Върховния касационен съд - военна колегия, по който е образувано н.д. № 01/1998 г., прекратено с разпореждане от 28.04.1998 г., като делото е върнато за доразследване на П.ВС. за изпълнение на задължителните указания, дадени по н.о.х.д. № 1/1994 г. по описа на Върховния съд – военна колегия.

С постановление от 29.08.1998 г. на прокурор при С. в-о п. сл.д. № 1/1991 г. по описа на П.ВС. е преобразувано в сл.д. № 780-II/1998 г. по описа на С. в-о п. и наказателното производство е прекратено в частта по обвинението срещу Т. Ж. поради смърт на обвиняемия.

С постановление от 28.12.1999 г. наказателното производство е прекратено и по отношение на обвиняемия Д. С. поради смърт на обвиняемия. След този момент единствен обвиняем по делото е останал Г. А..

С постановление от 01.10.2002 г. наказателното производство е спряно поради невъзможност за изпълнение на указанията на Върховния касационен съд и невъзможността да бъдат намерени и разпитани част от свидетелите, пострадали от престъпленията, но то е възобновено с постановление от 04.07.2003 г., като неколкратно чрез съдебни поръчки са правени опити за разпит на 134 свидетели, живеещи на територията на Република Т., завършили безрезултатно.

Впоследствие с постановление от 04.10.2018 г. на прокурор при ВОПС наказателното производство отново е спряно на основание чл. 244, ал. 1, т. 1 от НПК поради невъзможност безспорно установени очевидци на извършеното деяние да бъдат разпитани, включително по делегация, видеоконферентна връзка или телефонна конференция и изчакване изпълнението на молба за международна правна помощ до Република Т..

С определение № 4922/06.11.2018 г. по н.ч.д. № 4757/2018 г. на Софийски градски съд е определен едномесечен срок за проверка и оценка на доказателствата и доказателствените средства и произнасяне на прокурора съгласно правомощията му по чл. 242, ал. 1 от НПК до същото досъдебно производство.

С решение, обнародвано в ДВ бр. 44/01.06.1990 г., е обявена политическа и гражданска реабилитация на неоснователно лишени от свобода и въдворени в Б. 517 лица във връзка с насилствената промяна на имената на една част от българските граждани, в т.ч. С. М..

С декларация от 11.01.2009 г. народните представители от 41-то народно събрание са осъдили опита за насилствена асимилация на българските мюсюлмани, включително т.нар В. п., и са призовали да се направи всичко необходимо за приключване на делото срещу виновниците за т.нар В. п..

Не следва да бъдат обсъждани писма от 07.07.2005 г. на Министерство на правосъдието, от 10.08.2005 г. на Военноапелативна прокуратура и от

18.11.2010 г. на Върховна касационна прокуратура, адресирани до Е. К., доколкото адресатът на същите не е страна по делото, а по самите факти, посочени в тях, не се спори в производството.

По същата причина не следва да бъдат обсъждани искания на 11 лица, между които не фигурира ищецът, до ВОПС от 18.10.2018 г., от 07.12.2018 г. и от 16.01.2019 г., искане до ПРБ от 15.02.2019 г. и отговор до тях от 31.10.2018 г. и от 26.02.2018 г.

На база на събраните по делото доказателства съдът приема, че през периода 25.02.1985 г. – 16.06.1988 г. спрямо ищеца са били извършвани незаконни действия от представители на официалната власт, с които той е въдворен в Б., по този начин е бил лишен от свобода без присъда на компетентния съд, а впоследствие е принудително заселен в с. Г., без право да обжалва заповедта, чрез тези действия са били нарушени негови основни граждански права – на лична свобода и неприкосновеност, неподлагане на мъчения, на жестоко, безчовечно или унижаващо отношение, неналагане на наказание без закон, на труд, на свободен избор на местоживееене и на свободно придвижване, което се е отразило негативно на правната му сфера.

По тази причина и доколкото опитът за насилствена асимилация на българските мюсюлмани по време на т.нар. В. п. е предмет на разследване на сл.д. № 1/1991 г. по описа на П.ВС., преобразувано в сл.д. № **** г. по описа на С. в-о п., съдът намира, че макар ищецът да не е страна в наказателното производство, той е от категорията на лицата, чиято правна сфера е накърнена от него, поради което искът по чл. 26 от ЗОДОВ, по който е образувано настоящето гражданско дело, е допустим.

От друга страна обаче не следва да се обсъждат понесените от А. неимуществени вреди като следствие от горепосочените действия на държавни органи във връзка с В. п. тъй като в настоящето производство не е предявен иск за репарирание на тези вреди, а претендираните такива са произтекли от различен юридически факт /неспазване на разумния срок за разглеждане на конкретното наказателно дело/ и съответно се защитават различни субективни права на увреденото лице. Тук следва да се посочи, че вредите, причинени на ищеца от нарушение на негови основни граждански права вследствие на въдворяването му в Б. и принудителното заселване в с.

Г., могат да бъдат възстановени по реда на Закона за политическа и гражданска реабилитация на репресирани лица, като доколкото те са различни от търсените в настоящето дело, е ирелевантно дали ищецът се е възползвал от тази дадена му законова възможност.

При преценката дали е било нарушено правото на разглеждане и решаване на делото в разумен срок съгласно чл. 6, § 1 от КЗПЧОС, следва да се отчетат критериите, неизчерпателно посочени в чл. 2б, ал. 2 от ЗОДОВ, а именно: общата продължителност и предмета на производството, неговата фактическа и правна сложност, поведението на страните и на техните процесуални или законни представители, поведението на останалите участници в процеса и на компетентните органи, както и други факти, които имат значение за правилното решаване на спора.

На база на тези критерии и на събраните по делото доказателства настоящият състав приема, че сл.д. № 1/1991 г. по описа на П.ВС., впоследствие преобразувано в ДП № **** г. по описа на ВОПС, не е завършило в разумен срок по смисъла на чл. 6, § 1 от КЗПЧОС, а е продължило необосновано дълго време, като дори безспорната му фактическа и правна сложност с оглед фактическия състав на повдигнатите обвинения и необходимостта от извършване на множество разпити на лица, голяма част от тях живеещи в Република Т. и с неизвестни адреси, не може да обоснове необходимост от продължаване на разследването повече от 30 години. Тук следва да се има предвид и това, че една от основните причини за продължителността на производството е поведението на разследващите органи и на прокуратурата, осъществяваща контрол за законност върху тях, свързано с допускане на процесуални нарушения, които са довели до двукратно връщане на делото от Върховния съд, респ. Върховния касационен съд, за доразследване и отстраняване на тези нарушения.

По този начин е нарушен един от основните принципи на наказателното производство – за разглеждане на делата в разумен срок, в случая не е изпълнено задължението на прокурора и на разследващите органи да осигурят провеждането на досъдебното производство в предвидените в НПК срокове, който за сл.д. № 1/1991 г. е бил 2 месеца от образуването му с възможност за продължаване до 6 месеца от окръжния прокурор и до 9 месеца от главния прокурор /чл. 222, ал. 1 от НКП, действащ към момента на

образуване на следственото дело/.

Не се спори между страните, че и понастоящем сл.д. № 1/1991 г. на П.ВС., преобразувано в сл.д. № **** г. по описа на С. в-о п., е висящо, въпреки че абсолютният давностен срок за наказателно преследване по повдигнатото обвинение на единствения останал обвиняем Г. А., на който е повдигнато обвинение за престъпление по чл. 387, ал. 2 от НК, извършено за периода 08.05.1984 г. – 13.02.1985 г., е изтекъл на 13.02.2000 г. /започнал да тече от последния момент от периода според чл. 80, ал. 3 от НК и траещ 15 години съгласно чл. 81, ал. 3 от НК/, но наказателното производство не е било прекратено, дори и след изрично направено искане на обвиняемия /вж. определение № 3730/03.09.2018 г. по ч.н.д. № 3650/2018 г. по описа на СГС, 22 н.с. и определение № 4922/ 06.11.2018 г. по ч.н.д. № 4757/2018 г. по описа на СГС, 13 н.с./.

При определяне на този срок съдът има предвид, че досъдебното производство е образувано на 31.01.1991 г., до предявяването на иска /28.04.2020 г./ то е висящо в досъдебната му фаза и няма данни до последното съдебно заседание пред въззивната инстанция да е приключило. В общата продължителност на наказателното производство следва да бъдат включени и периодите, през които делото е било в съдебна фаза, въпреки че тогава прокуратурата не е имала възможност да упражнява функция по ръководство, доколкото невъзможността делото да се разгледа от съд по същество и връщането му за отстраняване на допуснати съществени процесуални нарушения се е дължало на неосъществен в пълна степен първоначален и последващ ефективен цялостен надзор върху процеса по събиране и преценка на доказателствата във връзка с твърдяното престъпление, изготвяне на законосъобразен обвинителен акт и извършване на всички необходими процесуално-следствени действия от страна на прокуратурата и разследващите органи, за които тя отговаря.

При доказателствена тежест, лежаща върху ответника, и при дадените му изрични указания в определение № 1156/15.07.2020 г., той не е посочил конкретни факти и не е ангажирал доказателства, че забавянето на делото е било оправдано с оглед обективни пречки и независещи от него причини за приключването му, поради което съдът приема тези обстоятелства за

недоказани.

От друга страна обаче съдът намира, че и ищецът, който е носил доказателствената тежест за това, не е ангажирал никакви доказателства, че вследствие на продължилото твърде дълго време досъдебно производство е бил лишен от възможността да потърси справедливо репарирание на причинените му имуществени и неимуществени вреди от престъпното деяние като граждански ищец, както и че е претърпял неимуществени вреди, изразяващи се в притеснения, очакване и безпокойство за резултата от делото, фрустрация от бавенето му, тревоги и страх, разочарование и загуба на доверие в институциите, правосъдието и справедливостта, засилване на усещането му за липса на справедливост, разочарование от липсата на напредък по делото, неоправданост на очакванията му за възмездие за погазените му права и достойнство, безсилие и безпомощност, поради което съдът приема тези твърдения за недоказани.

Както вече беше казано, причинените на А. имуществени и неимуществени вреди от незаконосъобразни действия на държавни органи, в т.ч. евентуално извършени престъпления от обвиняемите по сл.д. № 1/ 1991 г. по описа на П.ВС., впоследствие преобразувано в ДП № **** г. по описа на ВОПС, във връзка с т.нар. В. п. са могли да бъдат репарирани по Закона за политическа и гражданска реабилитация на репресирани лица /ДВ бр. 50/25.06.1991 г./, като тази възможност е била налична, независимо от развитието на наказателния процес, доколкото в посочения закон е предвидено заплащане на обезщетение на правоимащите лица за всяка изтърпяна от тях репресия за целия ѝ срок.

Не съществува и автоматична пряка зависимост между приключване на наказателното производство в разумен срок и възможността на ищеца да потърси репарирание на причинените му вреди от престъпното деяние като граждански ищец от обвиняемия Г. А., тъй като за това е необходимо последният да бъде осъден, а настъпването на този факт не може да се приеме за доказан от гражданския съд поради предвидената в Конституцията презумпция за невиновност на всеки обвиняем до доказване на вината му с влязла в сила присъда.

От друга страна, последователно в съдебната практика на Върховния

касационен съд /за пример вж. Р. № 16/17.05.2017 г. по гр.д. № 2686/2016 г. на III г.о. и Р. № 162/01.07.2013 г. по гр.д. № 751/2012 г. на IV г.о./ се застъпва становището, че неразумно дългата продължителност на воденото наказателно производство има решаващо значение за негативното отражение на обвинението върху неимуществената сфера на обвиняемото лице, като чрез него могат да бъдат засегнати и правата на други лица, неучастващи пряко в наказателното производство, но тези трети лица трябва да установят какви имуществени и/или неимуществени вреди са претърпели.

Без установяване на действително претърпените от пострадалото лице вреди и причинно-следствената връзка между тях и установеното нарушение за неразглеждане на делото в разумен срок, няма да бъде изпълнен фактическият състав на чл. 26 от ЗОДОВ, респ. чл. 4 от ЗОДОВ. Тук следва да се отбележи също, че на репарирание подлежат само действително причинените вреди /вж. т. 11 от ТР № 3/22.04.2005 г. по тълк.д. № 3/2004 г. на ОСГК на ВКС/, а не предполагаемите такива.

В исковата молба са изложени твърдения, че вследствие на продължително воденото досъдебно производство по сл.д. № 1/1991 г. А. е претърпял неимуществени вреди, изразяващи се в притеснения, очакване и безпокойство за резултата от делото, фрустрация от бавенето му, тревоги и страх, че същото се води формално и забавянето му ще позволи обвиняемите да останат ненаказани за деянията си, разочарование и загуба на доверие в институциите и правосъдието, засилилване на усещането му за липса на справедливост, разочарование от това, че толкова време няма напредък по делото, неоправдаване на очакванията му за възмездие за погазените му права и достойнство, безсилие и безпомощност от неприключване на наказателното производство.

По делото пред двете съдебни инстанции обаче не са събрани никакви доказателства във връзка с изпитваните от А. емоционални преживявания именно от воденото наказателно производство /а не за предходните негативни преживявания от т.нар В. п./, които да са формирали устойчиви емоционални отношения към действителността и да са се отразили трайно или преобладаващо на характера и миогледа му, поради което съдът приема, че не е проведено пълно главно доказване на релевантните по спора факти от ищеца и като резултат не са доказани както настъпването на неблагоприятни

последници в правната му сфера под форма на неимуществени вреди, така и причинната им връзка с установеното нарушение.

Тези неимуществени вреди не могат да се презюмират защото от една страна такава презупция не е предвидена в закона, а от друга, при съобразяване с практиката на ЕСПЧ, следва да се има предвид, че А. не е обвиняем в наказателното производство, спрямо него не са били извършвани процесуални действия, пряко и негативно рефлектиращи върху неимуществената му сфера, а няма данни продължителността на досъдебното производство да е довела до някакъв конкретен дистрес в живота му.

За пълнота на изложението следва да се отбележи, че по делото е установено, че за първи път ищецът е проявил активност по ДП № **** г. по описа на ВОПС едва на 19.03.2018 г., когато той и още четири лица са подали искане до Военно-окръжен съд - С. за определяне на мерки за ускоряване на наказателното производство по досъдебното производство. След това той е подал още няколко молби – на 21.05.2018 г. до ВОПС с искане да му бъде предоставен достъп до материалите по ДП № **** г., желание да участва като пострадад в досъдебната фаза на процеса, предоставяне на информация за причините, поради което досъдебното производство не е приключило и делото не е внасено в съд с обвинителен акт и искане за отделяне на материалите по делото относно неустановените и неиздирени лица в отделно дело, на 15.01.2019 г. е подал жалба до Софийски градски съд срещу постановление от 04.10.2018 г. за спиране на наказателното производство по ДП № **** г., на 18.07.2019 г. е подал молби до Софийски градски съд и до Софийски военен съд за издаване на заверен препис от определение по наказателното дело и за предоставяне на информация, а на 02.08.2019 г. – до ВОПС за предоставяне на информация.

Видно от приетите писмени доказателства, в Република Т., в гр. Б. е регистрирано „С. за п., п.,к и с. на Б.“, което има за цел да извършва действия в насока възстановяване правата и обезпечаване за понесени материални и нематериални щети на представители на турското население и техните семейства, живущи на Балканите и особено в България, които в различни периоди са се противопоставили на наложената им официална асимилационна политика и вследствие на това без справедлив процес, с измислени съдебни

решение са били изпращани в различни затвори или изпратени на острова на смъртта в Б., както и на тези, които са били депортирани и убити, да осигурява социално-икономическа справедливост и развитие, да поддържа жива култура на турското население, да изисква и защитава правата на турското население, придобити чрез закони и международни споразумения, съблюдавайки законодателството на съответната страна и международното право, да работи за осигуряване на развитието на добри отношения с балканските страни, като един от неговите учредители е Е. К., отправил през март 2005 г. оплакване до Народното събрание на Република България за забава по сл.д. № 1/1991 г. и в последствие отправил и други запитвания до В.-а. пр. – С., Главния прокурор на Република България и Омбудсмана на Република България.

По делото е представен заверен препис на документ, наречен „Данни за регистрация на членство в сдружението, които се ползват пред съответните съдебни органи“, в който е посочено, че С. О. е с активно членство в „С. за п., п.,к и с. на Б.“ от 2004 г. до днес, 18.06.2019 г.“. Този документ е частен такъв и няма материална доказателствена сила, той не е и с достоверна дата, поради което само въз основа на него не може да се приеме посоченото обстоятелство – че ищецът е член на сдружението от 2004 г. досега. Дори обаче да се приеме за установен този факт, от него автоматично не може да се направи извод, че А. е изразявал някакво активно отношение към воденото досъдебно производство по сл.д. № 1/1991 г. или че е претърпял някакви неимуществени вреди от него.

По делото е недоказано и твърдението на ищеца, че е бил разпитван като свидетел в наказателното производство, въпреки дадената му неколнократна възможност да представи доказателства за това и издаденото му от първоинстанционния съд съдебно удостоверение.

От представените във въззивното производство нови доказателства /молба до Главния прокурор от 09.03.2021 г. от група лица, в т.ч. ищеца, молба до ВОПС от 09.03.2021 г. от група лица, в т.ч. ищеца, и отговор на последната от 17.03.2021 г./ не се установиха нови фактически обстоятелства.

Следователно преди 19.03.2018 г. дори не е установено, че А. е имал информация за воденото досъдебно производство, без която не ми могъл да

изживее негативни емоции от него и то да се отрази неблагоприятно върху психическото му състояние.

На база на установените фактически твърдения и изведените въз основа на тях правни изводи съдът приема, че макар да е било нарушено правото на разглеждане и решаване на сл.д. № 1/1991 г. по описа на П.ВС., впоследствие преобразувано в ДП № **** г. по описа на ВОПС, в разумен срок съгласно чл. 6, § 1 от КЗПЧОС, по делото не е установено от това нарушение да са били причинени на ищеца претендираните от него неимуществените вреди, различни от нанесените му такива от незаконните действия на държавни органи в периода 1985 г. – 1988 г., при които безспорно са били накърнени негови основни права и свободи, но те не подлежат на обезщетяване по чл. 26, ал. 1 от ЗОДОВ, а по специален ред /по Закона за политическа и гражданска реабилитация на репресирани лица/, както и не е доказана причинно-следствена връзка между извършеното нарушение и претендираните вреди.

Доколкото ищецът не е установил своя иск по основание, не възниква необходимост от обсъждане на претендирания размер на обезщетението, в т.ч. приложението на понятието „справедливост“ съобразно заложения принцип в чл. 52 от ЗЗД и задължителното му тълкуване в т. II на ППВС № 4/23.12.1968 г.

Предвид гореизложените мотиви съдът приема, че искът по чл. 26 от ЗОДОВ е неоснователен и недоказан и като такъв следва да бъде отхвърлен, а обжалваното решение като правилно следва да бъде потвърдено.

Ето защо съдът

РЕШИ:

ПОТВЪРЖДАВА решение № 260242/15.10.2020 г., постановено по гр.д. № 728/2020 г. по описа на Пловдивския окръжен съд – IV гр.с.

Решението подлежи на касационно обжалване пред Върховния касационен съд в едномесечен срок от връчването му на страните.

Председател: _____

Членове:

1. _____

2. _____